

IVO DULČIĆ (1916–1975) – RETROSPEKTIVA O STOGODIŠNJI ROĐENJA, UG DUBROVNIK, 11. VELJAČE–17. TRAVNJA

Dulčićeva himna životu

Obljetnička izložba obuhvaća više od stotinu slika i crteža koji izazivaju ponovno divljenje i poštovanje prema sjajnom slikaru, virtuoznom crtaču i portretistu, Mediterancu, strastvenom koloristu, figurativcu i enformelistu

SONJA SEFEROVIĆ

Mediteran Iva Dulčića, kako je izložbu naslovio njezin autor akademik Tonko Maroević, zajednički projekt Umjetničke galerije Dubrovnik i Umjetničkog paviljona u Zagrebu, otvorena je u dubrovačkoj Galeriji 11. veljače, a 17. travnja bit će prenesena u Zagreb. Retrospektiva opusa jednoga od najvažnijih hrvatskih slikara 20. stoljeća predstavlja se u povodu 100. obljetnice umjetnikova rođenja u dvama gradovima s kojima je životno i stvaralački povezan: rodnom Dubrovniku i Zagrebu, koji je bio njegov grad od studentskih dana do smrti, da bi mu konačno počivalište postalo dubrovačko groblje Na Mihajlu, „gdjeno znak propela / grobove kruni posred ruzmarina“. Tako je Ivo Vojnović u sonetu opjevao mjesto vječnoga počinka obaju dubrovačkih velikana.

Za umjetnika koji je u odveć kratku životu (1916–1975) za tri desetljeća stvaralaštva stvorio fascinantniji profani i sakralni opus, tom izložbom, naglasio je akademik Maroević, ostvarena je svojevrsna skraćena retrospektiva iz jednostavnog razloga što je u galerijski prostor nemoguće prenijeti i njegova brojna sakralna djela nastala u fresko-tehnici, mozaiku, vitraju, po crkvama od Splita, Zagreba, Dubrovnika, Sarajeva, do Essena, Košljuna, Kreševa, Brusja... Izložba za obljetničku prigodu obuhvaća više od stotinu slika i crteža posuđenih iz muzejskih i galerijskih fundusa i privatnih kolekcija izazivajući ponovno divljenje i poštovanje prema sjajnom slikaru, virtuoznom crtaču i portretistu, Mediterancu, strastvenom koloristu, figurativcu i enformelistu, umjetniku koji cjelokupnim slikarskim bićem doslovno uranja u stvaranje svakoga djela s vrhunskim stvaralačkim nervom, samosvojnim, jedinstvenim.

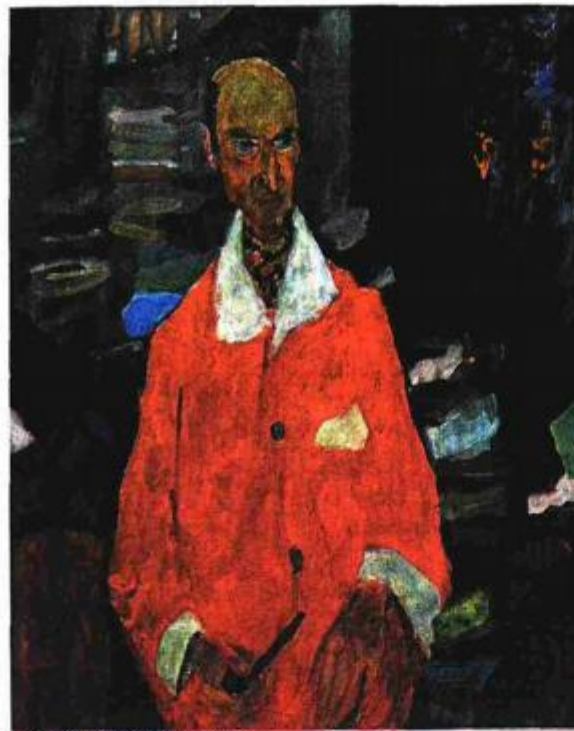
Eksplozija čistog kolorizma

Umjetnički kôd Iva Dulčića prepoznaje se od njegovih najranijih radova iz tridesetih (1934. naslikao je svoj prvi *Autoportret* i *Portret Nikše Sindika* oko 1936), da bi stvaralački nezaustavljivo rastao usprkos nesklonim mu vremenima i događajima. Započeo je, ali nije završio studij prava u Beogradu, zatim odlazi u Zagreb (1940) i iz drugoga pokušaja upisuje Likovnu akademiju, no zbog buntovne prirode i konfrontacije sa zagovornicima *socrealističkog slikarstva* morao je, usprkos talentu, napustiti Akademiju prije stjecanja diplome (1946). Sve to nije bio razlog da se rođeni umjetnik u Ivu Dulčiću ne razvije i ne postane bogatstvo svoga sjajnog stvaralaštva. U dijelu toga opusa uživamo i na upravo predstavljenoj retrospektivi.

Tematika je slikarstva Iva Dulčića krajolik, mrtva priroda, interijer, žanr-scene, nadalje čovjek, naizgled uobičajeni slikarski motivi koji majstorstvom slikara, finom kolorističkom gamom, suptilnošću izraza, postaju remek-djela stvarana toplinom i strašću iznimnoga stvaralačkog osjetila slikara iskonskog Mediteranca. Nasuprot figuraciji koju je ustrajno njegovao, pečat svojoj likovnoj osob-

Hvarske vale, 1956.

Portret Koste Strajnića, 1965.

nosti pružio je na platnima u duhu enformela na granici apstrakcije, koje obasipa dionizij-skom radošću slaveći bogatstvo čistog kolorizma, ljepotu mediteranskoga miljea.

Na izložbi zastupljeni su brojni portreti, koje je lako i nadahnuto slikao ostvarujući cijelu galeriju različitih likova. Slikao ih je u realnoj prepoznatljivosti vješto ističući pojedine osobine lika, često u pastelno tihoj, zagašitijoj gami, što stvara dojam, pogotovo kada je u pitanju cijela figura, obavijenosti jedva vidljivom krepom. Ponekad posegne i za jačim kolorističko-fovističkim naglaskom lika. Fascinantniji portretistički opus svrstava ga među vrhne majstore psihološkog portreta. Ljudski lik bio mu je trajni stvaralački izazov od sama početka, koji god model izabrao. Od autoportreta, portreta dječaka, djevojaka, supruge, svećenika, prijatelja, intelektualaca, slikara, fakina, bilo kistom ili crtežom, suptilnošću umjetnika i psihologa istodobno, darom da lucidno otkriva osobnost portretiranog, njegovo skriveno ja.

Tako u nizu oslikanih portreta koji su predstavljeni izložbom, plijeni dječja nevinost i ljupkost na portretu dječaka (1943); otmenost i nonšalancija djevojačkog portreta Smiljke Sučić (1948–49), elegancija na portretu Mire (1965), poetična melankolija prožima jedinstveni portret prijatelja slikara Antuna Masle (1965), strogost i dostojanstvo dominiraju na portretu Koste Strajnića (1965), koji mu je bio učitelj u mladenačkim počecima, nadahnjivao ga te mu se slikarski vraćao više puta, da bi ovim posljednjim portretom iste godine dobio zasluženu nagradu grada Zagreba. Nezaobilazna i strogošću pomalo ironijom obilježena je figura jezuita (1954), fovistički dojmljiv portret slikara Bakovića (1958), zatim portret Olge Solovjeve (1965), nadalje posebne osobe iz prošlosti kulturne sredine Dubrovnika, čiji blijedi inkarnat poput maske

odskae od tamne pozadine; pa portret Joze Kljakovića (1969), sredovječnoga gospodina odsutna pogleda, ili portret nosača Murata (1949), korpulentne figure s rukama prekrizanim na krilu, umorna lica, u očekivanju novoga posla. Slikanju autoportreta višekratno se vraćao. *Crvenim autoportretom* iz 1960, karikaturnim, kao da se narugao sam sebi. Bogatom izboru portreta pridonose brojni minijaturni crteži tušem i ugljenom: portret majke, ženski portret, portret slikara, portret Matka Peića, *Brijanje*, *Ona i on* poput malih bisera podcrtavaju virtuoznost Dulčićeva crtačkog pera.

Dubrovnik – vječno nadahnuće

Interijeri, još jedan nezaobilazan motiv bogatoga Dulčićeva djela, s ljudskom figurom ili bez nje, predstavljeni su njegovim poznatim platnima. *Dubrovački interijer* (1946–47), *Autoportret u interijeru* (1948), *Interijer dubrovačke kuće* i *Interijer* iz 1953. Slike koje

pružaju ugodnu, smirenu atmosferu, toplinu i intimnost doma, bonarovsku mekoću, prostor utopljen u blagost zagasite palete kao da poziva na odmor, kao i slike *U vrtu* i *Siesta u vrtu na Lapadu* (1950). Ekspresivnost i snažni zamasi kista karakteristike su izloženih pejzaža *Kuća i masline*, *Crkva uz more* (oko 1970) ili *Grana smokve*, također iz 1970. Ma kakav slikarski motiv bio predstavljen, svako izloženo djelo otkriva samosvojnost i temperament slikara čiji je stvaralački *credo* bio i ostao dubrovački, mediteranski milje, bilo da je riječ o portretu, krajoliku, mrtvoj prirodi, Dubrovniku... Dubrovački Stradun Dulčić je slikao u brojnim varijantama. I dok je u Paljetkovoju pjesničkoj metafori Stradun „sala od Versaja“, Dulčić ga na svojim slikama komponira u skladu s konceptom prostora koji se najizrazitije iskazuje u enformelnim skupinama likova viđenih odozgo i svedenih na ritmizirane mrlje boje i zajedno s elementima krajolika sugeriraju neograničen prostor. „Sitnoslikarski“ razigrano, u duhu enformela između 1950. i 1960. nastaje i niz ulja: *Na trgu*, *Studija za plažu*, *Trg Republike*, *Seoska procesija*, *Dubrovačko ljeto*, *Hvarske vale*...

Prerana Dulčićeva smrt prekinula je velebno djelo o čijim vrijednostima i zasluga-ma za hrvatsku umjetnost ovom prigodom citiramo jednog od vrsnih poznavatelja Dulčića i njegova djela, autora izložbe akademika Maroevića: „U svim svojim ostvarenjima slikar Ivo Dulčić ostavio je duboka traga. Čitavo njegovo djelo pasionantna je potraga za trajnošću i ljepotom (koja može biti i opora i gorka, i jetka i sirova), pokušaj sublimiranja 'tragičnog osjećanja života' nadvladavanja muke i patnje postojanja kroz teškoće i tegobe stvaralaštva. Šarolikih zemnih bića i prostranstava i njegova nesagoriva i neutaživa slutnja nadzemnih protega pretvorili su čitav opus u himnu stvorenja i stvorenoga u apolo-giju životnoga i živoga suprotiva uništenju i smrti. U strastvenim potezima i žarkim bojama Dulčićevih slikarskih ostvarenja sačuvana je energija vječnog obnavljanja, a njegova su djela prožeta svjetlošću koja i dalje neposustalo zrači.“